Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

De Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			24 september 2025

Onderwerp	Bijlage(n)
'Dorpensingel'	1

Geachte leden,

Op 29 november 2006 heeft uw raad voor de Dorpensingel West de naam Keizer Hendrik VI-singel vastgesteld tegelijk met het Keizer Augustusplein. De Dorpensingel Oost heet sindsdien Dorpensingel. De naam voor deze openbare ruimte inclusief de (brom)fietspaden is tot nu toe nooit vastgesteld. In de notulen van de ambtelijke werkgroep straatnaamgeving van 11 maart 2025 staat:

> **Dorpensingel**
> Het memo staat op de agenda van het college van 18 maart. Het gaat daarin om de keus tussen Keizerin Beatrixsingel of Keizerin Theophanuweg. En hoe dit aan de raad wordt voorgelegd. Zie het memo in de bijlage. [redacted] heeft dit in overleg met [redacted] opgesteld. [redacted] en Noël Vergunst zijn ook over het memo geïnformeerd.
>
> - Afhankelijk van wat het college beslist over het memo, is er wel of niet meer afstemming over die keus met gemeente Lingewaard nodig. De wethouder van Lingewaard wil namelijk Keizerin Beatrixsingel en niet Keizerin Theophanuweg.
> - Op het moment dat de keus op Keizerin Beatrixsingel valt, kan het voorstel inhoudelijk voorbereid worden door zowel Nijmegen als Lingewaard.
> - Als de Nijmeegse voorkeur van het college Theophanu is, dan is eerst nadere afstemming tussen (de wethouders van) Nijmegen en Lingewaard nodig.

In het besluit van 23 september 2025 stelt het college voor het Besluit straatnaamgeving Keizerin Theophanosingel vast te stellen, waarin het Nijmeegse deel van de 'Dorpensingel' een naam krijgt. Er is gekozen voor de Griekse spelling van de naam (Theophano) omdat dit beter te spellen en uit te spreken is dan Theophanu. Keizerin Beatrix wordt niet genoemd. Zij was de moeder van Keizer Hendrik VI die in 1165 in Nijmegen werd geboren.

Memo straatnaamgeving Dorpensingel (Behandeldatum 18-03-2025) heb ik bijgevoegd. Daarin staan verschillende opties die buiten de openbaarheid zijn besproken.

Het resultaat van 23 september 2025 wijkt af van het standpunt van de wethouder van Lingewaard die voor de naam Keizerin Beatrixsingel is. Uit niets blijkt dat er overleg is gevoerd met de gemeente Lingewaard. Kennelijk worden de besluiten buiten de raad genomen zonder enige samenhang.

tekening
In de memo staat ook Figuur 1: Schetsmatige weergave van de nieuwe verbindingsweg (bron: SOK/ROK). Deze is niet in overeenstemming met de tekening met nummer 591281 (versie 1). De Keizerin Theophanosingel sluit niet naadloos aan op het Keizer Augustusplein.

Krijgt het gedeelte tussen het Keizer Augustusplein en de Keizerin Theophanosingel geen naam? De (brom)fietspaden bij het Keizer Augustusplein en de Keizer Hendrik VI-singel maken wel deel uit van deze openbare ruimten. Is er niemand die naar de tekening heeft gekeken?

Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is het Keizer Augustusplein niet gewijzigd sinds Versie 1 / 29-11-2006. Het is een openbare ruimte van het type ‘weg’. Het middengedeelte maakt er deel van uit. De openbare ruimte van het type 'kunstwerk' ontbreekt. Het spreekt voor zich dat u het besluit niet kunt afdoen als hamerstuk.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Rob Essers

Onderwerp
Memo straatnaamgeving Dorpensingel

Opsteller	[redacted]	**Behandeldatum**	18-03-2025
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed	**Portefeuillehouder**	T.F.A. van Elferen

---

Inleiding
Er is een uitgebreid proces doorlopen waarbij de projectmanager Dorpensingel, de historische kringen en de ambtenaren van beide gemeenten Nijmegen en Lingewaard nauw hebben samengewerkt om tot een aantal opties voor een straatnaam voor de nieuwe verbindingsweg (thans nog Dorpensingel genoemd) tussen het Keizer Augustusplein (gemeente Nijmegen) en de Zandsestraat in Bemmel (gemeente Lingewaard) te komen. Na een grondige verkenning van historische persoonsnamen, veldnamen en landschapsnamen zijn er twee mogelijke straatnamen overgebleven. Er moet een keuze gemaakt worden tussen deze twee namen.
Omdat een deel van de weg in de gemeente Lingewaard ligt zal ook het college van Lingewaard hierover een besluit nemen. Bij ons neemt de raad het besluit.

Er liggen daarom 2 vragen ter bespreking voor:

1. Welke straatnaam heeft onze voorkeur:
   Keizerin Beatrixsingel of Keizerin Theophanuweg?;
2. Hoe leggen we het besluit aan de gemeenteraad voor?

Figuur 1: Schetsmatige weergave van de nieuwe verbindingsweg (bron: SOK/ROK)

Vraagstuk 1: naamkeuze
In dit memo staat de keus tussen twee namen voor de Dorpensingel centraal:

1. Keizerin Beatrixsingel
2. Keizerin Theophanuweg

Welke van beide opties heeft de voorkeur?
Voor beide naamopties gelden een aantal dezelfde argumenten:

- Ze passen goed bij zowel het gebied Nijmegen als het gebied waar Lingewaard tegenwoordig is.

- Het zijn vrouwennamen. Vanwege de achtergestelde positie van vrouwen in straatnamen heeft een geschikte vrouwennaam de voorkeur.
- Bovendien sluiten beide namen aan op de straatnamen in Nijmegen ten westen van de 'Dorpensingel', omdat die vernoemd zijn naar vorsten en edelen.

Daarnaast zijn er ook verschillen:

	Argumenten voor	Argumenten tegen
1. Keizerin Beatrixsingel Beatrix I van Bourgondië (± 1140-1184) was vanaf 1148 gravin van Bourgondië, vanaf 1156 Rooms-Duits koningin, en vanaf 1167 keizerin van het Heilige Roomse Rijk. Zij was de vrouw van keizer Frederik I Barbarossa (1122-1190).	- De naam is goed te spellen en uit te spreken. - De weg ligt dichtbij de weg die vernoemd is naar haar zoon: Hendrik VI. - De wethouder van Lingewaard is voor deze optie. Met deze keuze zouden Lingewaard en Nijmegen op 1 lijn zitten.	- Verwarring met voormalig koningin Beatrix, waardoor mogelijk misstanden ontstaan.
2. Keizerin Theophanuweg Theophanu (± 960-991) was keizerin van het Heilige Roomse Rijk, een rijk waartoe in de tiende eeuw ook de gebieden van het huidige Nederland behoorden, inclusief de regio's van Lingewaard en Nijmegen.	- Sterke binding met Nijmegen. (St. Nicolaaskapel en ze is hier overleden).	- De naam is lastig te spellen en uit te spreken, wat tot praktische problemen kan leiden. - De wethouder van Lingewaard is tegen deze optie. - In Lingewaard komen adressen aan de te benoemen weg.

Afweging

1. Vanuit naamgeving is er een voorkeur voor keizerin Beatrix, omdat die naam beter te spellen is. Verder heeft de wethouder van Lingewaard al ingestemd met deze optie. Dat betekent dat bij de keus voor Theophanu opnieuw afgestemd moet worden met Lingewaard. Als de naam Theophanu niet gebruikt wordt voor de Dorpensingel kan die naam eventueel nog ergens anders worden gebruikt. Zoals op het Valkhof. Al is daar hooguit ruimte voor een pad. Er is in 2024 een naamsuggestie binnengekomen om Theophanu op het Valkhof te vernoemen.
2. Vanuit cultuurhistoriebeleid is er een voorkeur voor keizerin Theophanu, omdat zij veel voor Nijmegen heeft betekend. Op het moment dat de nadruk ligt op het lastig spellen van de naam, is het ook moeilijk om de naam ergens anders te gebruiken.

Advies

1. Te kiezen voor 1 van de twee opties.
2. Deze optie voor te leggen aan de raad.

Vraagstuk 2: voorstel aan de raad

Opties

Er zijn drie opties hoe we een besluit over de straatnaam aan de raad kunnen voorleggen. Bij alle drie de opties is het nodig om de keuze af te stemmen met de gemeente Lingewaard.

	Argumenten voor	Argumenten tegen
1. De raad één van beide straatnamen voor te stellen, zonder de andere optie te noemen.	- Er is een duidelijke keuze. - Stel dat de keus op Keizerin Beatrix valt, dan kan Theophanu eventueel nog op een andere plek in Nijmegen gebruikt worden.	
2. De raad de keuze laten maken tussen Keizerin Beatrixsingel en Theophanuweg.	- De raad kan beide opties wegen.	- De argumenten tegen Theophanu (met name de moeilijke spelling), kunnen betekenen dat deze naam nergens in Nijmegen gebruikt kan worden.
3. De raad één van beide straatnamen voor te stellen, waarbij ook de andere optie bekend is.	- Zo wordt duidelijk hoe de colleges van Nijmegen én Lingewaard nagedacht hebben over de twee opties.	- De argumenten tegen Theophanu (met name de moeilijke spelling), kunnen betekenen dat deze naam nergens in Nijmegen gebruikt kan worden.

Afweging

Als we de keuze aan de raad laten dan verwachten we feitelijk dat Lingewaard de keuze van Nijmegen volgt. Daarnaast heeft het voorstellen van één optie zonder de andere te noemen als voordeel dat we de andere naam nog ergens anders kunnen gebruiken en de kans is dan kleiner dat de raad het voorstel wijzigt en we daardoor niet naar Lingewaard terug hoeven.

Advies

1. Te kiezen voor optie 1.
   Advies aan het college om een voorstel bij de raad neer te leggen en de keuze niet vrij te laten. Doe je dat wel dan vraag je Lingewaard namelijk de keuze van Nijmegen te volgen en dat is niet zo collegiaal.
   Twee voordelen om de andere naam niet te noemen in het college- en raadsvoorstel:
   - Als voor Beatrix wordt gekozen, hoeven we de tegenargumenten voor Theophanu niet te noemen. De naam kan dan nog ergens anders worden gebruikt, bijvoorbeeld in het Valkhof.
   - De kans is kleiner dat de raad dit voorstel wijzigt, waardoor we niet terug hoeven naar Lingewaard.

Vervolg

- Nijmegen: In gemeente Nijmegen wordt een college- en raadsvoorstel opgesteld, waarbij de gekozen straatnaam ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Omdat het vaststellen van straatnamen in Nijmegen tot de bevoegdheid van de raad behoort, zal de raad hierover een besluit nemen.

- Lingewaard: Zodra de straatnaam in Nijmegen is vastgesteld, wordt een collegevoorstel opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan het college van Lingewaard, aangezien in deze gemeente de bevoegdheid tot het vaststellen van straatnamen bij het college ligt.

- Op deze wijze komen beide gemeenten tot een gezamenlijke vaststelling van de straatnaam.

Bijlage

- Dorpensingel - Oost

Afdeling, naam, telefoonnummer
PI70, [redacted] [redacted]
